

INFORMACE Z NRL A ODBORNÝCH PRACOVIŠŤ SZÚ

INFORMATION FROM THE NRL AND RESEARCH GROUPS OF THE NIPH

Ustanovení Národního antibiotického programu v České republice

Establishment of the National Antibiotic Programme in the Czech Republic

Jan Šturma

Souhrn • Summary

Ministerstvo zdravotnictví schválilo dne 28. března 2011 Akční plán Národního antibiotického programu pro období 2011–2013. Následně tento koncepční materiál vzala na vědomí vláda ČR na své schůzi konané dne 13. dubna 2011. Dokument je prvním akčním plánem NAP od jeho ustanovení vládou ČR v roce 2009, a je proto zpracován se záměrem poskytnout především širší analýzu současného stavu a určit priority pro nejbližší období. V širším pohledu se Akční plán NAP nezaměřuje pouze na potírání antibiotické rezistence a (multi)rezistentních mikroorganismů, ale zároveň se snaží přispět ke kontinuálnímu zvyšování bezpečnosti, kvality a nákladové efektivnosti systému zdravotní péče v ČR.

The Ministry of Health approved the Action Plan of the National Antibiotic Programme for 2011–2013 on 28th March 2011. Subsequently, this conceptual document was endorsed by the Czech Government at its meeting of 13th April 2011. The Action Plan 2011–2013 is the first of its kind since the establishment of the National Antibiotic Programme in 2009 and as such provides a broader analysis of the current situation and sets eleven short-term priorities. In a wider perspective, the Action Plan focuses not only on tackling antibiotic resistance and (multi)resistant microorganisms, but also attempts to contribute to continuous improvement of the safety, quality and cost-effectiveness of the Czech system of healthcare provision.

Zprávy CEM (SZÚ, Praha) 2011; 20(8): 278–279.

Klíčová slova: Národní antibiotický program, antibiotická (antimikrobiální) rezistence, antibiotika, NRL pro ATB, akční plán NAP

Keywords: National Antibiotic Programme, antibiotic (antimicrobial) resistance, antibiotics, NRL for ATB, NAP action plan

Vzhledem k závažnosti současného stavu v antibiotické rezistenci a v návaznosti na výstupy hlavní priority českého předsednictví v Radě EU v oblasti ochrany veřejného zdraví [1], přijala vláda ČR Usnesení č. 595 ze dne 4. května 2009 o ustanovení Národního antibiotického programu [2], které uložilo ministru zdravotnictví zajistit ve spolupráci s ministrem zemědělství realizaci tohoto programu. V souladu s usnesením vlády ustanovilo Ministerstvo zdravotnictví svým Věstníkem č. 9/2009 [3] Národní antibiotický program (NAP) a pověřilo 16člennou skupinu expertů, tzv. Centrální koordinační skupinu NAP (CKS NAP), formulací prvního akčního plánu NAP. Obecně mají jednotlivé akční plány vedle rozpracování konkrétních priorit obsahovat i návrh legislativního, finančního, personálního a technického zabezpečení jejich implementace a jsou schvalovány Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem zemědělství. CKS NAP je složena ze zástupců ministerstev zdravotnictví a zemědělství, dále zástupců Státního zdravotního ústavu, Subkomise pro antibiotickou politiku ČLS JEP a dalších organizací.

AKČNÍ PLÁN NÁRODNÍHO ANTIBIOTICKÉHO PROGRAMU PRO OBDOBÍ 2011–2013

Dne 28. března 2011 byl poradou vedení Ministerstva zdravotnictví schválen Akční plán NAP pro období 2011–2013 [4] a následně tento koncepční materiál schválila i vláda ČR na své schůzi konané dne 13. dubna 2011.

Dokument je prvním akčním plánem NAP od jeho ustanovení vládou ČR v roce 2009, a je proto zpracován se záměrem poskytnout především širší analýzu současného stavu a určit priority pro nejbližší období. Podmínky a potenciální zdroje pro realizaci jednotlivých bodů identifikuje pouze obecně, jelikož specifikace konkrétních potřeb (finančních nákladů apod.) má být předmětem zadání jednotlivých úkolů a předpokládaných projektů. Aktuální Akční plán NAP identifikuje následujících 11 prioritních oblastí:

1. Surveillance antibiotické rezistence v humánní a veterinární oblasti;
2. Surveillance spotřeby antibiotik v humánní a veterinární oblasti;
3. Doporučené postupy pro používání antibiotik a kontrolu antibiotické rezistence;
4. Indikátory kvality používání antibiotik;
5. Podpora racionální preskripce antibiotik a kontrola antibiotické rezistence v primární a ambulantní péči;
6. Implementace nemocničních antibiotických programů;

7. Zlepšení informovanosti a posílení spoluzodpovědnosti laické veřejnosti za zachování účinnosti antibiotik a omezení šíření antibiotické rezistence;
8. Inovace činnosti antibiotických středisek;
9. Informační podpora a propagace činnosti NAP;
10. Vzdělávání předepisujících lékařů a zdravotnického personálu v uvážlivém používání antibiotik a kontrole antibiotické rezistence;
11. Agenda infekcí spojených se zdravotní péčí.

V rámci implementace Akčního plánu NAP bude spolupracováno mimo jiné též s jednou z nejhustších a nejlépe organizovaných sítí pracovišť (tzv. antibiotických středisek [5] zřízených při zdravotnických zařízeních). Tato střediska již od počátku 70. let monitorují antibiotickou rezistenci a poskytují pravidelně data k centrálnímu zpracování v Národní referenční laboratoři pro antibiotika (sídlo ve Státním zdravotním ústavu).

V širším pohledu se Akční plán NAP nezaměřuje pouze na potírání antibiotické rezistence a (multi)rezistentních mikroorganismů, ale zároveň se snaží přispět ke kontinuálnímu zvyšování bezpečnosti, kvality a nákladové efektivity systému zdravotní péče v ČR. Nejenom v podmínkách ekonomické krize je totiž zásadní zaměřit se na analýzu silných a slabých stránek celého systému a hledání vnitř-

ních rezerv v souvislosti s omezenými zdroji veřejného zdravotního pojištění. Ze zkušeností některých evropských zemí (např. Belgie, Francie, Slovinsko nebo Švédsko) je totiž zřejmé, že dlouhodobá koncepční podpora antibiotických programů vede k významným úsporám stejně jako ke zkvalitnění poskytované zdravotní péče. Těchto cílů je však možné dosáhnout pouze tehdy, pokud jsou veškeré aktivity nezávislé na farmaceutickém průmyslu a odpovídají etickým principům s vyloučením střetu zájmů.

LITERATURA

- [1] Blíže viz (<http://czpres.mzcr.cz/Categories/3-Priorita-antibioticka-rezistence.html>).
- [2] dostupné na: ([http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/6DFE372AE0102BC7C12575A8004335A7/\\$FILE/595%20uv090504.0595.pdf](http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/6DFE372AE0102BC7C12575A8004335A7/$FILE/595%20uv090504.0595.pdf)).
- [3] dostupné na: (<http://www.mzcr.cz/Legislativa/Soubor.ashx?souborID=9368&typ=application/pdf&nazev=MZ%2009-09.pdf>).
- [4] dostupné na (<http://www.szu.cz/tema/prevence/akcni-plan-nap>).
- [5] dostupné na (<http://www.szu.cz/tema/prevence/antibioticka-strediska>).

*Mgr. Jan Šturma
tajemník NAP
Státní zdravotní ústav*

**Národní muzeum v Praze
Zdravotnické muzeum Národní lékařské knihovny
Světová zdravotnická organizace**

ANTIBIOTIKA ohrožený poklad lidstva

Výstava v nové budově Národního muzea
22. červen – 31. říjen 2011

